

Focus op melk en efficiëntie pakt gunstig uit

In het project Koeien & Kansen (K&K) werken melkveehouders en onderzoekers samen aan het verbeteren van de milieuprestaties van melkveebedrijven op een economisch zo aantrekkelijk mogelijke manier. De focus van het project lag tot en met 2009 vooral op mest- en mineralenmanagement. Vanaf 2010 krijgen vooral de gasvormige emissies extra aandacht, waarbij stikstof en fosfaat echter niet worden vergeten.

Gerben Doornwaard
LEI Wageningen UR
Michel de Haan
Wageningen UR Livestock Research

Dit artikel laat de economische prestaties van de K&K-bedrijven in 2012 zien. Hierbij worden de resultaten van de K&K-bedrijven vergeleken met de resultaten van het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf gebaseerd op het Bedrijven InformatieNet van het LEI. Aan het project K&K nemen zestien bedrijven deel, waarvan één bedrijf met een biologische bedrijfsvoering. Onderstaande resultaten zijn gebaseerd op de vijftien gangbare K&K-bedrijven.

Groter en hogere producties

Tabel 1 laat zien dat de K&K-bedrijven gemiddeld 58 hectare cultuurgrond gebruiken in 2012 en gemiddeld meer dan een miljoen kg melk produceren. De melkproductie per hectare voedergewassen komt gemiddeld uit

op ruim 20.000 kg. De K&K-bedrijven zijn groter dan het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf wat betreft oppervlakte cultuurgrond (+ 7,5 hectare) en met name wat betreft de totale melkproductie (+ 384.000 kg melk). De melkproductie per hectare voedergewas is zo'n 6.000 kg hoger op de K&K-bedrijven en de melkproductie per koe ruim 700 kg.

Vergelijkbaar saldo

Uit tabel 2 blijkt dat het saldo op K&K-bedrijven met 34,04 euro per 100 kg melk op hetzelfde niveau ligt als het Nederlandse gemiddelde. Dit is een goede prestatie gezien het feit dat de K&K-bedrijven veel intensiever zijn. Te zien is dat de opbrengsten op K&K-bedrijven met 51,12 euro per 100 kg melk 0,90 euro lager liggen dan het Nederlands gemiddelde. Dit komt met name door lagere opbrengsten door omzet en aanwas. De K&K-bedrijven weten 1,10 euro per 100 kg melk lagere toegerekende kosten te realiseren. Deze worden vooral gerealiseerd door lagere kosten voor meststoffen (- 0,53). Dit wijst op efficiënt omgaan met mineralen, al geldt aan de andere kant ook dat de K&K-bedrijven per 100 kg melk minder grond hoeven te bemesten door de hogere intensiteit. Opvallend is verder dat de voerkosten op K&K-bedrijven maar 0,11 euro per 100 kg melk hoger liggen dan het Nederlandse gemiddelde, terwijl de intensiteit toch fors hoger ligt. Dit geeft aan dat er op de K&K-bedrijven efficiënt wordt gevoerd. Door de 700 kg (= 9 procent) hogere melkproductie per koe zal op K&K-bedrijven sowieso minder 'onderhoudsvoer' nodig zijn. Ook de

lagere jongveebezetting op K&K-bedrijven, 6,6 stuks per 10 melkkoeien ten opzichte van 7,5 bij het Nederlandse gemiddelde, leidt tot een lagere voerbehoefte. Mogelijk zijn er nog andere redenen dat de K&K-bedrijven relatief goed scoren op de voerkosten. Zoals minder zieke dieren waardoor hogere voerefficiëntie, minder in- en uitkuilverliezen of een hogere gewasopbrengst per hectare.

Hogere kasstroom

De totale niet-toegerekende kosten zijn voor de K&K-bedrijven met 24,44 euro per 100 kg melk bijna 1,19 euro lager dan voor de gemiddelde Nederlandse melkveehouderij. De grootste winst wordt gerealiseerd bij de kosten voor machines, werktuigen en installaties (- 0,81 euro per 100 kg melk). De kosten voor werk door derden zijn juist wat hoger op K&K-bedrijven. Hieruit blijkt dat de K&K-bedrijven er gemiddeld genomen meer voor kiezen om werk in loonwerk uit te laten voeren en deze keuze ook efficiënt uitvoeren, want de extra loonwerkkosten zijn lager dan de extra kosten voor machines en installaties. Verder blijkt dat de kosten voor betaalde arbeid per kg melk op K&K-bedrijven niet hoger liggen dan bij het Nederlandse gemiddelde, ondanks de fors grotere bedrijfsomvang. Dat is een aanwijzing dat de K&K-bedrijven de bedrijfsvoering efficiënt rondzetten en de eigen ingezette uren goed benutten. Met een vergelijkbaar saldo (+0,20 euro), lagere niet-toegerekende kosten (-1,19 euro) en iets minder betaalde rente (-0,20) hebben de K&K-bedrijven uiteindelijk een 1,59 euro per 100 kg melk hoger inkomen uit het melkveebedrijf en een 1,51 euro per 100 kg melk hogere kasstroom. Gezien het feit dat het inkomen 1,59 euro per kg melk hoger is dan gemiddeld, zijn er geen aanwijzingen dat focus op vermindering van gasvormige emissies geld kost. De kasstroom geeft aan hoeveel geld er beschikbaar is voor gezinsbestedingen, aflossing, belasting en (vervangings) investeringen. Per 100 kg melk hebben K&K-bedrijven een hogere kasstroom. Op bedrijfsniveau werkt dit nog meer door gezien de grotere totale melkproductie op K&K-bedrijven. De K&K-bedrijven realiseren een kasstroom van bijna 168.000 euro. Gemiddeld bij de Nederlandse melkveehouderij is dat 97.000 euro. Op K&K-bedrijven ligt de kasstroom dus 71.000 euro hoger.

Tabel 2

Gemiddeld saldo voor de K&K-bedrijven en voor de Nederlandse melkveehouderij in 2012 (in euro per 100 kg melk incl. btw).

	K&K	Nederlandse MV	Vershil
Totale opbrengsten (a)	51,12	52,02	-0,90
• waarvan melk en zuivel	38,41	38,71	-0,31
• waarvan omzet en aanwas rundvee	3,41	4,10	-0,69
• waarvan overig	9,31	9,21	+0,10
Totale toegerekende kosten dieren en gewassen (b)	17,09	18,19	-1,10
• waarvan veevoer	11,40	11,29	+0,11
• waarvan meststoffen	0,86	1,39	-0,53
Saldo bedrijf (c = a - b)	34,04	33,83	+0,20

Bron: Bedrijven InformatieNet (LEI)

Tabel 3

Gemiddelde niet-toegerekende kosten, productieresultaat, inkomen uit bedrijf en kasstroom voor de K&K-bedrijven en voor de Nederlandse melkveehouderij in 2012 (in euro per 100 kg melk incl. btw).

	K&K	Nederlandse MV	Vershil
Totale niet-toegerekende kosten (d)	24,44	25,62	-1,19
• Waarvan betaalde arbeid	0,88	0,88	+0,00
• Waarvan werk door derden	3,43	2,85	+0,58
• Waarvan machines, werktuigen en installaties	6,53	7,34	-0,81
• Waarvan grond en gebouwen	6,91	7,29	-0,38
• Waarvan immateriële activa (o.a. quotum)	3,39	3,47	-0,07
Saldo bedrijf (c = a - b)	34,04	33,83	+0,20
Productieresultaat (e = c - d)	9,60	8,21	+1,39
Betaalde rente (f)	4,34	4,53	-0,20
Inkomen uit bedrijf (g = e - f)	5,26	3,67	+1,59
Afschrijvingen (h)	10,50	10,58	-0,08
Kasstroom (g + h)	15,77	14,25	+1,51

Bron: Bedrijven InformatieNet (LEI)

2012 vergeleken met andere jaren

Het jaar 2012 was economisch gezien minder gunstig voor melkveeouders dan het jaar 2011, met name vanwege lagere melkopbrengsten en fors gestegen voerkosten. Vanwege de grotere omvang van de K&K-bedrijven zien we dat effect onder de streep op K&K-bedrijven meer terug. In 2011 haalden de K&K-bedrijven ruim 83.000 euro meer kasstroom dan het Nederlands gemiddelde. In 2012 is dit verschil gedaald naar 71.000 euro. Ondertussen is ook het jaar 2013 gepasseerd, een jaar met een hoge melkprijs. Door de grotere omvang zullen de K&K-bedrijven hier meer van hebben geprofiteerd dan het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf. Daarnaast hebben de

K&K-bedrijven in 2013 met de Kringloop-Wijzer weer ingezet op verdere verbetering van de efficiëntie. Mede door de hogere melkprijs is de verwachting dat de economische resultaten op K&K-bedrijven die van 2012 zullen gaan overtreffen, en mogelijk ook die van 2011.

Tabel 1

Gemiddelde bedrijfsstructuur en technische resultaten voor de K&K-bedrijven en voor de Nederlandse melkveehouderij in 2012.

	K&K	Nederlandse MV	Vershil
Cultuurgrond (ha)	58,0	50,5	+7,5
Voedergewassen (ha)	56,5	49,2	+7,3
Marktbaar gewassen (ha)	1,5	1,3	+0,2
Totale melkproductie bedrijf (kg x 1.000)	1.064	679	+384
Intensiteit (kg melk/ha voedergewas x 1.000)	20,1	13,8	+6,3
Melk/koe (kg)	8.698	7.994	+704
Vetgehalte (%)	4,39	4,38	+0,01
Eiwitgehalte (%)	3,52	3,53	-0,01
Jongveebezetting (stuks per 10 melkkoeien)	6,6	7,5	-0,9

Bron: Bedrijven InformatieNet (LEI)